

ארוחה שלמה בתיאבון רב. כאן יאכילו אותך מרק שורבה או קבב טעים כל כך, עד שגם למחרת בבוקר תתחרט – למה לא אכלתי יותר? אבל למה להתחרט? השווקים פתוחים כל יום. ברוכים הבאים! 🌟

התאו האפריקני, ומחלב עזים. שאל את המוכר אם יש לו גבינה מחלב הציפורים, וכעבור דקה בלבד הוא יחזור ויביא. ממש ליד הגבינות הם מוכרים שמנת חמוצה סמיכה, חמאה, יוגורט, וקאימק.

נמשיך בהליכה, ותיכף יתגלה מול עינינו דוכן הדבש בכל צורותיו, ובקבוקים מלאים בשמן זית שקוף טרי, שקים של קמח ואורז. מוכרי בשר ועוף ממוקמים בנפרד. מאחוריהם הדגים, מנצנצים על הדוכן בקשקשים כסופים. טבע דומם מחכה למכחול של האומן, או למצלמה של הצלם.

אך הסיור הווירטואלי שלנו טרם הסתיים. הרי שוק הוא לא שוק בלי יצירות כפם של האומנים. הנה לפנינו שטיחים בעבודת יד מכל הסוגים והגדלים. לכל אחד מהם יש את הדפוס הייחודי שלו, ואת המטרה שלו. בהמשך נראה כלי נחושת, סכינים, צעיפי קלגאי הארוגים מחוט משי, מעשי רקמה, נעליים, כובעים מפרווה וגלימות חמות, שבהם לא תפחדו לצאת אפילו בסופת שלגים נוקבת. אפשר להגיע לשוק מוקדם בבוקר ולעזוב אותו מאוחר בערב. יש פה מקום גם לנוח קמעא, ולזלול

ופראיים). אולי יתעניין המבקר בדוכן התבלינים? אם יתחיל התייר לרשום אותם ברשימה, ממש שם בשוק, תתקבל רשימה כפולה באורכה מהטבלה המחזורית. מה עם הירקות? אסור לנו לשכוח אותם. עגבניות "אבשרון" ענקיות, מלפפונים דקי הקליפה, חצילים מבריקים בכל גווני הסגול, גור כתום, כרוב לבן וסגול, כרובית לבנה, דלעת צהובה, קישואים מפוספסים... והרי אפילו חלק קטן מהשוק טרם עברנו. אחרי דוכני הירקות נגיע אל שורות הפירות האזרבייג'נים המפורסמים: תפוחים, ענבים, רימונים, אפרסקים, משמשים, אגסים, אפרסמונים, תאנים, דובדבנים חמצים ומתוקים, הררי מלונים ואבטיחים. מאחוריהם הסתתרו הגבינות – מחלב כבשים ופרות, מחלב

הביקור בשוק, לא נדע במה עשירה הארץ הזו ואיך חיים בה האנשים.

הביקור בשוק הוא גם חוויה וגם אטרקציה. חוויה עליזה, משעשעת, ממכרת, ועם זאת - משביעה מאוד, כי איך אפשר להתנגד ולא לטעום פרוסת תפוח ריחני, קומץ זרעי רימון שצבעם ארגמן, או פרוסת גבינת "מוטלה" חריפה! כל שכן, אם נכנס אדם לשורת הלחמים השטוחים, שבה תלוי ריח הלחם החם כמו ענן צפוף, תדעו שאין כל טעם לנסות ולקחת אותו משם.

אל לנו לשכוח את השורות שבהן נערמים הרים של עלים שונים (במטבח האזרבייג'ני משתמשים בכמעט שלוש מאות מינים וסוגים של צמחים, בהם צמחים תרבותיים

של כללים נוקשים מאוד, שעל יישומם פיקח נציג מיוחד – "אמיר מארופה". כך, למשל, נאסרו הסכמי ממקח וקניות מחוץ לכיכר השוק. לסוחרים שהגיעו ממרחק הורשה למכור חיטה בסיטונאות רק אחר הצהריים. רק אנשים שקנו את הזכות לכך, יכלו לסחור בטבק ובסבון. פותחה מערכת מורכבת של מיסים וקנסות, שמילאה היטב את אוצרו של החאן. שומרים מיוחדים היו אחראים על שמירת מחסנים וחנויות. את התמונה השלימו מאוני הבקרה במרכז השוק ו"עמדת הבושה", שעליה נענשו הסוחרים שרימו את הלקוחות.

כיום, תפקידם של השווקים העירוניים כבר חשוב פחות. משלוחים סיטונאיים של דגנים, ירקות ופירות נמכרים במכירות פומביות אלקטרוניות, ענף הקמעונאות מחולק בעיקר בין החנויות. למרות זאת, השווקים באזרבייג'ן עדיין מפוארים. תוכלו למצוא בהם יותר צבעים וגוונים מאשר ביצירותיהם של האומנים האימפרסיוניסטיים. את הניחוחות של שוק האזרי אף מסעדה בעולם לא תוכל לשחזר. בכל עונות השנה אפשר פשוט ללכת לאיבוד מרוב השפע של מוצרים מן הטבע בשווקים האזרים, קשה להתמקד במשהו אחד.

כל שוק באזרבייג'ן הוא אטרקציה תיירותית, והוא חשוב לא פחות ממוזיאון עירוני או גלריה לאמנות. אם נדלג על

למרכז מסחרי. מספר הערים שבהן סגסג המסחר, שבהן הועברו הסחורות מכלי תחבורה אחד למשנהו, שבהן אוחסנו, הוחלפו והופצו מחדש הטובין בדרכי התחבורה, היה רב באזרבייג'ן. אף שיירה לא הייתה מסוגלת לעבור את כל הדרך כולה, לצעוד מרחק של אלפי קילומטרים מקצה אחד למשנהו. נסיעה שכזאת הייתה דורשת שנים, ולא הייתה רווחית מבחינה כלכלית, מפני שככל שההון הסתובב מהר יותר, כך יותר רווחי היה המסחר. מסיבה זו כל דרך שבה צעדו השיירות הייתה מורכבת מקטעים רבים, שאותם שירתו קבוצות מסוימות של סוחרים שעמדו בראש מערכות לוגיסטיות מתוחכמות ביותר. השווקים היו החלק החשוב ביותר במערך הזה.

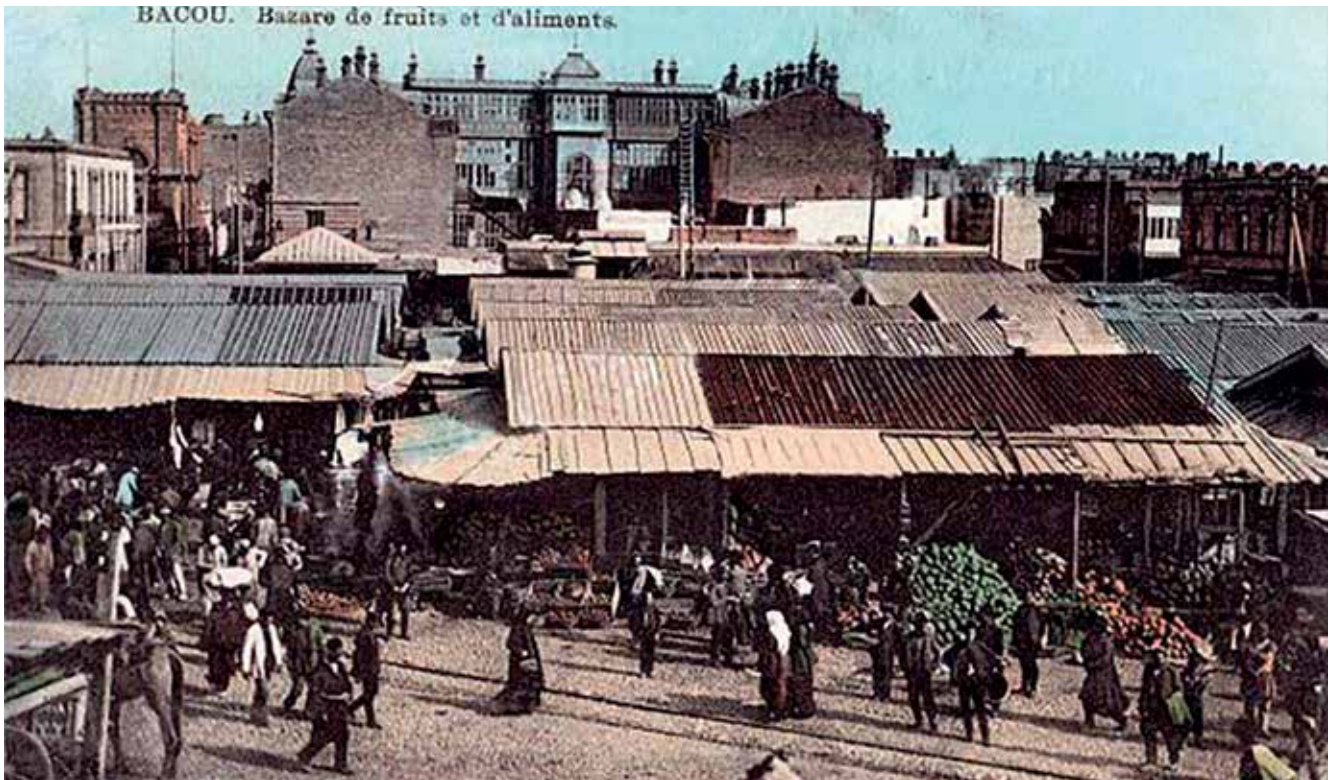
שם של השווקים האזריים הלך לפנייהם בשל השפע של סחורות שנמכרו בהם. ניתן היה לרכוש בהם פרוות, ניבים של ניבתנים, דבש, שעווה, ענבר מארצות הצפון ומהערב. מארצות המזרח הגיעו תכשיטים, נשק, בדי משי, כלי חרסינה, מוצרים מזכוכית, תבלינים, קטורת וקונכיות קאורי. המוצרים המקומיים כללו דגנים, כותנה, רימונים מאזור ביילקאן, בדי משי וצמר מגאנג'ה ומשירוואן, פרדים מבארדה, נשק ותכשיטים מטרביז, בְּרוֹקָד (רקמת זהב בבדים שחורים), צפיות וכלי נגינה מארדביל, שטיחים מקובה בצפון אזרבייג'ן ומקרבאך, בדי פשתן, זעפרן ופואת הצבעים (*Rubia tinctorum*) מדרבנט, נפט ודגים מיובשים מבאקו.

בערים השוכנות במסלולי דרך המשי העתיקה נפתחו עבור הנוסעים חאנים נוחים דיים, לפי הסטנדרטים של אותה התקופה, נבנו מחסנים ואורוות, נפתחו שווקים חדשים ומיוחדים, ששטחים הגיע לעיתים לכמה קילומטרים רבועים. השווקים שבהם נמכרו חפצי יוקרה, כגון תבלינים, תכשיטי זהב, כסף ואבנים יקרות, שטיחים ובדים, נחשבו ליוקרתיים. אמנם, הירידים שאליהם הגיעו הסוחרים מתימן, מצרים, סוריה, עיראק, ח'וראסאן וח'וזסטאן (באיראן של היום), ממרכז אסיה, הודו, ממלכת הכוזרים, בולגריה של הוולגה, מרוסיה ומסקנדינביה.

על ממדי העסקאות ניתן ללמוד מעדותו של הנוסע הערבי איבן האווקל בן המאה ה-10. באחד הירידים נמכרו מיליון (!) כבשים, ובנוסף התשלום הועבר ללא שימוש במזומן, אלא באמצעות צ'קים, שכבר אז היו בשימוש בקרב הסוחרים הערביים. הכומר הישועי אבריל פיליפ, שביקר בגנג'ה בסוף המאה ה-17, נדהם לא פחות מארגון המסחר. כך לשונו: "הבזארים או השווקים הממוקמים במרכז העיר הם היפים והמפוארים מכולם שראיתי במזרח. שלא לדבר על אורכם יוצא הדופן, כולם מכוסים היטב בקמרונות, וכל סוג של סחורה תופס חלק מסוים מהם. מכיוון שגנג'ה ממוקמת באופן רווחי ביותר מבחינת המסחר, כך שבכל עת אתה פוגש קהל עצום של זרים למיניהם".

עד לכיבושה של גנג'ה בידי חיילים רוסים בתחילת המאה ה-19 פעלו בה כמה בזארים. על החשיבות שהרשויות ייחסו לשגשוג הסחר ניתן ללמוד מההמצאותם

בתצלומים שלהלן שמתוארכים לסוף המאה ה-19 – תחילת המאה ה-20 מוצגים נופים של שווקים בעיר באקו.

את תפקידה הזה כבר בימי קדם, כאשר גבולותיה של הציביליזציה הנולדת הקיפו לא יותר מפיסה צרה של אדמה ביבשות אירופה ואסיה בלבד.

שנים הצטברו למאות, ומאות הערימו לאלפים. בני אנוש השתלטו על מרחבים חדשים, כרתו יערות פראיים, חיפשו מעברים בהרים, סללו שבילים במדבר, שטו בנהרות וחצו ימים. ככלל, אחרי המגלה צעד הסוחר. הדרכים הפכו לנוחות ובטוחות יותר, וערים שבהן עצרו שיירות של סוחרים, פתחו את תרמיליהם והציעו סחורות, הפכו לעשירות יותר. ככל שיותר דרכים נפגשו בכיכר השוק, כך התושבים נהיו אמידים יותר, חומות העיר גבהו בהתאם, וארמונותיהם של המושלים נצצו בתפארה. העיר הפכה

מ אז ומתמיד, לבה של כל עיר מזרחית פועם באזור השוק. אם ברצונך להקשיב לקצב לבה של העיר, לך השוקה, הבט בדוכנים, הקשב לשיחותיהם של המוכרים והקונים.

החוקר שיעלה על דעתו לכתוב את ההיסטוריה של שווקים אזרים, יגלה עד מהרה כי היא עתירת נכסים ומלמדת לקחים, רחבת ידיים ומלאת תעלומות. ככל ששוקעים עמוק יותר לתוכה, כך נפלאות יותר יהיו המציאות, וכך מדהימות יותר יהיו התגליות.

אזרבייג'ן, ארץ השוכנת על פרשת דרכי השיירות מצפון דרומה וממערב מזרחה, נועדה בידי הגורל עצמו להיות פלטפורמה למסחר בינלאומי. אזרבייג'ן החלה למלא

לגלות את אזרבייג'ן

IRS

אנדריוסילייב
(מוסקבה)

השווקים האזרבייג'נים